

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 1, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 330.133.2

*I. В. Бродюк,
здобувач, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

ІНТЕГРАЦІЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

*I. V. Brodyuk,
competitor, Kyiv national university of technologies and design, Kyiv*

INTEGRATION OF SEWING ENTERPRISES OF UKRAINE IN EUROPEAN ECONOMIC SPACE

У статті досліджено проблеми та перспективи функціонування швейних підприємств України в умовах конкурентного ринку європейських товарів. Встановлено, що обраний курс євроінтеграції дозволить вітчизняним підприємствам розширити можливості для їх подальшого розвитку. Виявлено ряд проблем, що перешкоджають розвитку швейної промисловості України та визначено шляхи їх вирішення. На основі аналізу сучасного розвитку швейних підприємств сформульовано основні задачі, що сприятиме пришвидшенню інтеграції у Європейський економічний простір та у довгостроковій перспективі призведуть до економічного зростання і покращення національного добробуту.

In the article problems and prospects of functioning of sewing enterprises of Ukraine are investigational in the conditions of competition market of european commodities. It is set that the select course of eurointegration will allow to the domestic enterprises to extend possibilities for their further development. The row of problems that prevent to development of sewing industry of Ukraine and the ways of their decision are certain is educed. On the basis of analysis of modern development of sewing enterprises basic tasks are formed, that will assist the acceleration of integration in european economic space and in a long-term prospect will result in the economy growing and improvement of national welfare.

Ключові слова: інтеграція, інвестиції, можливості, розвиток, конкуренція.

Keywords: integration, investments, possibilities, development, competition.

Вступ. Стратегічною метою України є Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі (ЄС). Це дозволить найкращим способом реалізувати національні інтереси, побудувати економічно розвинуту і демократичну державу, зміцнити позиції у міжнародних відносинах. Європейська інтеграція спрямовує підприємства стати на шлях модернізації економіки, на подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Основними політичними вигодами послідовної європейської інтеграції є зміцнення стабільності демократичної політичної системи та її інститутів, модернізація правового поля і забезпечення прозорості національного законодавства, поглиблення культури демократії [1].

Інтеграція України в світовий економічний простір матиме певні наслідки в різних секторах її національної економіки. Це пов'язано з тим, що деякі галузі характеризуються високим рівнем експортоорієнтованості, інші навпаки задовольняють потреби виключно внутрішнього ринку; деякі галузі потребують значних капітальних інвестицій з тривалим терміном окупності, інші - можуть забезпечити стабільні прибутки вже через незначний проміжок часу. Ці фактори і визначають терміни адаптації галузей до умов лібералізованого зовнішньоторговельного режиму [4].

Світові тенденції свідчать про те, що для багатьох країн, які розвиваються, сфера виробництва промислових товарів народного споживання є одним з потужних важелів розвитку економіки.

Легка промисловість - це галузь , яка бере безпосередню участь у формуванні державних бюджетів багатьох країн світу. Вона отримала стрімкий розвиток в країнах, що розвиваються, та географічно змістилась із Західної Європи та США в країни Азії. Провідними експортерами дешевої продукції легкої промисловості у світі є Китай, Південна Корея, Індія, Колумбія, Тайвань. У зв'язку з цим, більшість розвинених країн прийняли рішення не конкурувати з дешевою продукцією на даному сегменті ринку, а зосередити своє виробництво в сегменті дорогих брендівих товарів. Такі країни спеціалізуються тільки на невеликих обсягах елітних, модних і індивідуальних виробів [5].

Легка промисловість органічно поєднана з іншими галузями економіки країни, а саме з важкою промисловістю, машинобудуванням, агропромисловим комплексом, які виробляють для неї засоби виробництва, матеріали і сировину Також легка промисловість не може існувати без торгівельної сфери, транспорту, будинків моделей, рекламних послуг, комунікацій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні питання щодо розвитку діяльності підприємств легкої промисловості України досліджувались в роботах вчених: Войнарченко М.П., Лойко В.В., Ігнат'євої І.А., Чубукової О.Ю., Савіної Г.Г., Гринчуцького В.І., Дейнеко Л.В., Завгородньої М.Ю., Наумова О.Б., Шарко М.В., Миколайчук Н.С., Адвокатової Н.О., Нефьодової Ю., Олєфірової Ю., Плотніченко І.Б., Романова В.А. та інших. Проте, залишаються не достатньо вивченими питання, пов'язані з розвитком діяльності підприємств легкої промисловості в контексті вступу України до ЄС.

Постановка завдання. У контексті інтеграції України в європейський економічний простір, слід виявити основне коло проблем, які існують в швейній промисловості на сучасному етапі розвитку та осмислити перспективи її існування у високо конкурентному європейському бізнес-середовищі.

Результати дослідження. Швейна промисловість за рівнем концентрації виробництва займає перше місце в світі. Згідно з даними, швейна промисловість налічує понад 9500 підприємств, на яких зайнято більше 1,7 млн. чоловік [6].

Тенденції світового розвитку ставлять перед українською швейною промисловістю нові проблеми та потребують від неї активної участі в їх рішенні.

Легка промисловість є стратегічно важливим сектором економіки для країн, що розвиваються та на які припадає до 70% експорту одягу. Для цієї категорії країн розвиток легкої промисловості розглядається як одне з основних джерел економічного зростання, що надає кілька можливостей для інтенсифікації розвитку. Перевагами цього виду діяльності є : низькі бар'єри входу; виробничий процес на багатьох стадіях є технологічно простим та інтенсивним стосовно трудового процесу, що дозволяє активно використовувати відносно надлишковий для бідних країн світу фактор - низько кваліфіковану працю. Технологія виробництва гнучка,

що дає можливість розбивати виробничий процес на окремі етапи і створює умови для інтернаціоналізації та фрагментації виробництва, приводячи до формування глобальних виробничих ланцюгів. По мірі розвитку, країни можуть просуватися вздовж цих ланцюгів, переходячи на більш капіталомісткі стадії, що вимагають високого рівня кваліфікації, що, в свою чергу, пов'язано з ростом заробітної плати та економічним розвитком в цілому.

Легка промисловість об'єднує в собі велику кількість галузей і підгалузей, серед їх можна виділити такі основні: швейна, взуттєва, текстильна.

Швейні підприємства, в основному, розміщені у районах споживання, у великих і середніх, і навіть малих населених пунктах, оскільки привезти сировину для них, зокрема, нитки, тканини, неткані матеріали, хутра, штучні та натуральні шкіри, економніше, ніж готові вироби. У галузі зайнята майже половина працівників легкої промисловості. Фактор трудових ресурсів у розміщенні підприємств відіграє провідну роль. В Україні швейні виробничі об'єднання і фірми розташовані в таких містах, як Київ, Львів, Дніпропетровськ, Одеса, Харків, Донецьк, Запоріжжя, Дрогобич, Артемівськ, Чернівці, Умань. Останнім часом з'явилося чимало приватних дрібних та спільних підприємств [7].

Швейна промисловість належить до сфери виробництва товарів народного споживання, яка завжди приваблива для інвесторів. Пріоритетність швейної галузі визначається: швидким обігом капіталу (або короткий термін обігу); низькою енергоємністю виробництва (1-3% валових витрат); незначним впливом на довкілля; значним експортним потенціалом; соціальним спрямуванням (розвиток якої є необхідною умовою підвищення рівня життя населення); є потенційним джерелом податкових надходжень у бюджет. Багато країн набули статусу розвинених завдяки державним заходам підтримки саме цієї сфери промислового виробництва.

В Україні легка промисловість міцно зайняла позицію аутсайдера в економіці, однак, за державної підтримки, на неї може очікувати помітний економічний і соціальний ефект в найближчій перспективі [11].

Як свідчать дані табл. 1, найбільшу питому вагу у виробництві продукції швейної промисловості займає одяг верхній трикотаж, пальта та напівпальта жіночі та дівчачі, жакети, блейзери жіночі та дівчачі.

Таблиця 1.
Динаміка виробництва основних видів швейної продукції за 2004–2013 роки [10]

Показники	Темп росту до попереднього року									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Пальта, напівпальта, накидки, плащі, куртки теплі чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	0,70	1,06	0,97	0,85	0,70	1,06	1,06	1,29	0,86	1,11
Пальта, напівпальта, накидки, плащі, куртки теплі жіночі та дівчачі, тис.шт.	1,11	0,92	0,80	0,95	0,99	0,71	1,05	1,01	0,89	0,88
Костюми чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	1,19	0,86	0,84	0,82	0,90	0,63	0,81	1,15	0,82	0,86
Костюми жіночі та дівчачі, тис.шт.	1,39	1,07	0,82	0,72	0,95	0,64	1,29	0,79	0,92	0,66
Піджаки та блейзери, куртки типу піджаків, джемperi чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	1,14	1,19	0,95	0,77	0,78	0,72	1,12	0,92	1,04	0,96
Жакети та блейзери, піджаки, куртки типу піджаків, джемperi жіночі та дівчачі, тис.шт.	1,16	0,97	0,89	0,91	0,68	0,81	0,89	1,05	0,95	0,72
Сукні та сарафани жіночі та дівчачі, тис.шт.	1,04	1,05	0,72	1,05	1,09	1,28	0,96	1,31	1,00	0,94

Вітчизняна швейна промисловість працює за толінговими схемами, що допомагає здешевлювати виробництво за умов відсутності достатніх коштів. Лекала для моделей одягу у таких випадках також найчастіше надаються з-за кордону. На вітчизняних підприємствах виготовляється одяг для багатьох іноземних фірм (табл. 2), а також ряду інших світових брендів, які розміщують замовлення в Україні. При цьому самі бренди воліють не афішувати такої співпраці.

Таблиця 2.
Іноземні замовники швейної продукції в Україні [2]

Швейне підприємство	Місце розташування підприємства	Наймування бренду
Донбас	Донецьк	Bugatti, Esprit, Gebr. Weis, Kardstat Quelle, Mexx, Moda Spiga, Perri Ellis, Zara
Грегорі Арбер	Одеса	Benetton, Conbipel, Esprit, Gerry Weber, Mexx
Балтська швейна фабрика	Балта (Одеська обл.)	Benetton, Esprit, Kookai, Laura Ashley, Max Mara, Mexx, Next, Steilmann, Top Shop, Wallis
Володарка	Вінниця	Hugo Boss
Тульчинська швейна фабрика	Тульчин (Вінницька обл.)	Diverse, Esprit, Grosso Moda, Karstadt, Maratex, Mexx, Roxy, Staff, Walker
Євро-стиль	Полтава	Frank Henke Mode GmbH, Franken Walder
Кремтекс	Кременчук (Полтавська обл.)	Betty Barclays, Vera Mont
Трембіта	Чернівці	Armand Thiery, Benetton, Celio, Fellini, Galeries Lafayette, Gianni Ferrucci, Prado
Арніка	Чернівці	Triumph
Дана	Київ	Iceberg, Sandro
Троттола	Львів	New Look, Zara
Калина	Червоноград (Львівська обл.)	Triumph

Санта-Україна	Первомайськ (Миколаївська обл.)	BCBG, Grossa Moda, Laura Ashley, Mexx, Next, Top Shop
Бердичівська швейна фабрика	Бердичів (Житомирська обл.)	Licona, Peter Kaiser

Тобто, українськими підприємствами продукція виготовляється для багатьох відомих світових виробників одягу. У зв'язку з чим за даними Української асоціації легкої промисловості, 85% виготовлених в Україні суконь, плащів і костюмів з брендовими етикетками експортуються за кордон. При цьому, обсяги контрактів значні, за яких навіть одноразові замовлення сягають десятків тисяч одиниць.

За словами експертів, співпраця із світовими брендами завжди передувє серйозне навчання українського персоналу, адже в інтересах замовника зробити так, щоб фабрика шила за найвищими стандартами, оскільки контроль якості далеко не остання справа в таких процесах.

Самостійно продавати речі, зшиті з давальницької сировини, українські фабрики не мають права. Партнери суворо контролюють витрату матеріалів і фурнітури, а передбачені в договорах штрафи за використання іноземної торгової марки сягають сотень тисяч євро. Після того як партія готового одягу відправляється замовнику, викрійки, лекала і вся супровідна документація знищуються – за цією процедурою стежить представник іноземного бренду. В Україні залишається лише отриманий досвід [2].

При цьому вітчизняна легка промисловість не витрачає гроші на розвиток дистрибуційних каналів своєї продукції на внутрішньому ринку. Відсутність власних розроблених колекцій та дистрибуційних каналів є важливою перепоною щодо можливості спрямування товарів вітчизняної легкої промисловості на внутрішній ринок.

Співпраця з іноземними замовниками допомогла не тільки втриматись на ринку вітчизняній швейній промисловості, але й долучитися їй до світових технологій, а також провести модернізацію обладнання. Сьогодні оснащення більшості українських фабрик, відповідає європейському рівню. Проте, відмовитись взагалі від давальницької сировини не можливо через надмірні податки; неможливість конкурувати з великою кількістю дешевих неякісних товарів, що потрапляють на український ринок як у вигляді напівлегального імпорту так і контрабандою; невигідні умови співпраці, які диктуються українськими торговими мережами; відсутність вітчизняної сировинної бази [8].

Обсяг українського експорту одягу, взуття та виробів із шкіри та хутра з України в ЄС в 2013 році становив 1,16 млрд.дол., із яких 70,7% припало на країни Європейського Союзу. Вони купили української продукції на 0,82 млрд.дол. Проте присутність української продукції на європейському ринку поки що складно назвати суттєвою. Дані щодо експорту швейних підприємств України в ЄС та його структура представлені в табл.3 та рис.1.

Таблиця. 3.

Дані щодо експорту одягу, взуття та виробів із шкіри та хутра з України в ЄС у 2013 році, млрд.дол [10]

Показник	Значення показника, млрд. дол	Структура, %
1. Взуття	128,4	15,66
2. Трикотажний одяг	85,1	10,38
3. Шкіра	81,3	9,92
4. Інші текстильні вироби	69,8	8,52
5. Вироби із шкіри	35,2	4,29
6. Текстильний одяг	382,2	46,63
7. Натуральне та штучне хутро	12,7	1,55
8. Інші товари	25,0	3,05
Всього	819,7	100

Проте, Україна зацікавлена в сприятливому середовищі, яке спрощувало б доступ до зовнішніх ринків і забезпечувало стабільні торговельні потоки на основі постійного підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва.

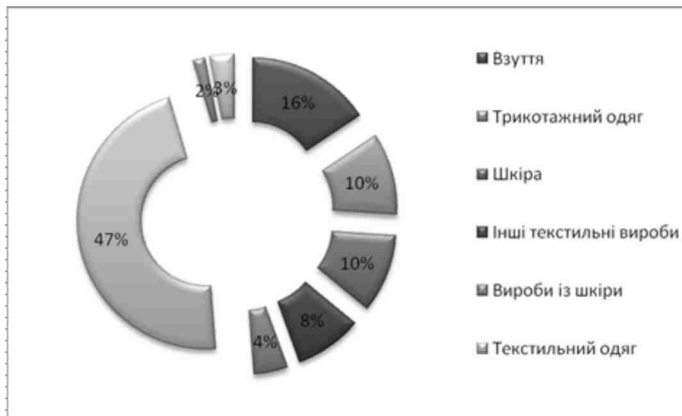

Рис. 1. Структура експорту продукції легкої промисловості в ЄС у 2013 році, млрд. дол.

Кабінет міністрів України затвердив план імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на 2014-2017 роки. Українські економісти підрахували, що після створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС може зрости ВВП країни.

Підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС про створення зони вільної торгівлі, яка передбачає скасування митних зборів і кількісних обмежень при здійсненні зовнішньої торгівлі надасть ряд позитивних зрушень для розвитку галузі легкої промисловості. Але враховуючи той факт, що дана галузь виробляє невелику частину національного продукту, її успіх мало відіб'ється на економіці країни в цілому.

Швидкий і вагомий зиск від ЗВТ з ЄС, згідно з дослідженням, матиме українське сільське господарство (приріст від 9,2 до 43,7 відсотка), а також харчова та легка промисловість, яка зможе збільшити виробництво в чотири рази. Економісти пояснюють це тим, що раніше європейські ринки для цих галузей були закритими [9].

Розширення доступу до зовнішніх ринків, насамперед ринку ЄС дозволяє: частково компенсувати для товаровиробників негативні наслідки низької купівельної спроможності в середині України; завантажити значні потужності текстильної та швейної галузей легкої промисловості.

Крім того, лібералізація імпорту дає можливість: посилити конкуренцію на внутрішніх ринках; поліпшити стандарти споживання; залучити нові технології; отримати додаткові фінансові ресурси для розвитку.

Для українських підприємств саме надходження від експорту стають джерелом отримання додаткових коштів на закупівлю технологій та інвестиційних товарів виробничо-промислового призначення для проведення реструктуризації експортоспроможних галузей та забезпечення технологічного оновлення виробництва, що сприяє відповідному збільшенню обсягів вітчизняного виробництва таких товарів та покращанню соціальної ситуації (нові робочі місця, заробітна плата та ін.) для працівників легкої промисловості [3].

Сьогодні ж прями інвестиції в Україну з країн Європейського Союзу майже припинилися. А підписуючи угоду, український виробник приймає на себе зобов'язання діяти за правилами країн ЄС. В наслідок цього, в Україну прийдуть прями інвестиції: це технології, обладнання, відповідні стандарти і параметри для продукції, що поживавить діяльність вітчизняних підприємств легкої, взуттєвої, текстильної промисловості.

Основні задачі розвитку швейних підприємств в напрямі зближення України з ЄС наведено на рис.2.

Для вирішення поставлених задач необхідні інвестиції. Основними напрямками інвестування у швейну промисловість України: 1) вертикальна інтеграція; 2) модернізація, переоснащення, реконструкція підприємств; 3) впровадження нових технологій виробництва.

Рис. 2. Основні задачі щодо розвитку швейної галузі в напрямі зближення України з ЄС

Умовами для забезпечення розвитку швейної промисловості України є: 1) створення податкових стимулів; 2) доступ до кредитів (ставки в ЄС набагато нижчі) або прозорість у кредитних відносинах; 3) стимулювання розвитку мереж вітчизняного виробника.

Висновки. Таким чином, вступ до ЄС та відкритість економіки надає додаткового поштовху для структурного реформування економіки в цілому та окремих галузей. Структурні перетворення, незважаючи на короткострокові втрати (закриття неконкурентоспроможних та неефективних підприємств, витрати на переорієнтацію виробництва, тимчасове безробіття), у довгостроковій перспективі призведуть до економічного зростання та покращення національного добробуту.

Література.

- Багач С.М. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання // Урядовий кур'єр. – 2008. – №25. – с.5-6.
- Богданович К. Швейні ZARAбітки, Українські фабрики перетворилися на цех з пошиття для світових брендів // Кореспондент. – 2013. – № 35. – с. 24-27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://ua.korrespondent.net/journal/1601403-korrespondent-shvejni-zarabitki-ukrayinski-fabriki-peretvorilisya-na-ceh-z-poshittya-dlya-svitovih-breni>
- Пояснювальна записка до проекту Закону України Про внесення змін до Митного тарифу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.qdpro.com.ua/node/1574>
- Перцев Ю., Шихова М. Наслідки вступу України до СОТ для галузей економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_OINXXI_2009/Economics/52624.doc.htm
- Романов Р. Легкая промышленность мира: ее виды и составляющие [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fb.ru/article/4150/legkaya-promyshlennost-mira-ee-vidyi-i-sostavlyayushchie>
- Швейная промышленность по уровню концентрации производства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://govservices.kg/sewing-goods/62-shveyayaya-promyshlennost-po-urovnyu-koncentracii-proizvodstva.html>
- Тарангул Л.Л., Горленко І.О., Євтушенко Г.І. Розміщення продуктивних сил: Посібник – К.: ВАТ «Книжкова друкарня наукової книги», 2000 – 264 с.
- Украинская швейная промышленность активно работает на иностранные бренды [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://polemika.com.ua/news-126192.html>
- Асоціація України з ЄС: вигоди і ризики // Газета «Львівська пошта». – 2014. – № №101 (1570) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lvivpost.net/ekonomika/n/26733>
- Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Лёгкая промышленность Украины: много проблем - одно решение [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://freidlin.com/wp-content/themes/freidlin/images/books/pdf/A4_12_extract.pdf

References.

- Bahach S.M. (2008), "Becoming of investment pattern of economic growth", Uryadovyy kur'yer, vol. 25, pp. 5-6.
- Bohdanovych K. (2013), "Sewing ZARAbitky. The Ukrainian factories grew into a workshop from sewing for world brands", Korespondent, vol. 35, pp. 24-27.
- Explanatory message to the project of Law of Ukraine About making alteration to the Custom tariff of Ukraine, available at: <http://www.qdpro.com.ua/node/1574>
- Pertsev Yu., Shykhova M., "Consequences of entry of Ukraine are to WTO for industries of economy", available at: http://www.rusnauka.com/26_OINXXI_2009/Economics/52624.doc.htm
- Romanov R. "Light industry of the world : her kinds and constituents", available at: <http://fb.ru/article/4150/legkaya-promyshlennost-mira-ee-vidyi-i-sostavlyayushchie>
- "Sewing industry on the level of concentration of production", available at: <http://govservices.kg/sewing-goods/62-shveyayaya-promyshlennost-po-urovnyu-koncentracii-proizvodstva.html>
- Taranhul L.L., Horlenko I.O., Yevtushenko H.I. (2000). Rozmishchennya produktyvnykh syl [Placing of productive forces], Kyiv, Ukraine.
- "Ukrainian sewing industry actively works on foreign brands", available at: <http://polemika.com.ua/news-126192.html>
- "Association of Ukraine from EC: benefits and risks", L'vivska poshta, vol. 101 (1570), available at: <http://www.lvivpost.net/ekonomika/n/26733>
- Derzhavnyj komitet statystyky Ukrainy, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- "Light industry of Ukraine : many problems is one decision", available at: <http://freidlin.com/wpcontent/themes/freidlin/images/books/pdf/>

Стаття надійшла до редакції 12.01.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"